

Samenvatting

Het college vraagt de raad in te stemmen met het eenmalig investeren in drie concrete acties om de rijke historische collecties, aanwezig in Maastricht, voor een zo breed mogelijk publiek te ontsluiten: Centre Céramique inrichten als gratis toegankelijk historisch belevingscentrum, investering in de modernisering van de presentatie in de Helpoort en de investering in historische duiding en ontsluiting van het Frontenpark.

Hiermee wordt een belangrijk onderdeel van het Hoofdlijnenakkoord en van het Uitvoeringsprogramma gerealiseerd. Door de betere en permanente presentatie van de sleutelonderdelen van onze collecties wordt ons verleden tastbaar, krijgen ze betekenis en kunnen bewoners en bezoekers van Maastricht de collecties in historisch perspectief ontdekken, verkennen en beleven. De acties zetten de bestaande collecties in en verzilveren de kansen om in bestaande gebouwen en plekken het unieke historische verhaal van de stad te vertellen.

Beslispunten

Het college besluit:

1. Het voorstel Investering in de ontsluiting van erfgoedcollecties Maastricht (bijlage_1) ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 13 oktober 2020:

Conform.

1. Aanleiding

De succesvolle Sphinx-passage met de geschiedenis van Maastricht als ceramiekcentrum inspireert het college om nog meer collecties zichtbaar te maken. In deze passage in het Eiffelgebouw is de keramiek-geschiedenis van de stad gevisualiseerd in een indrukwekkende 150 meter lange presentatie, opgebouwd uit verhalen en objecten uit onze gemeentelijke collecties: de lage drempel en de strategische positie van de passage genereren veel bezoek.

In het hoofdlijnenakkoord zijn daarom de volgende doelstellingen opgenomen:

- Versterken van culturele ketens, samen met partners in de stad en regio.
- Maastricht toont zijn rijke verleden, tradities en volkscultuur: presentatie collecties vanuit depots in bestaande gebouwen, naar voorbeeld van de Sphinx-passage.

De doelstellingen werden in het Uitvoeringsprogramma van 4 december 2018 als volgt vertaald bij het onderdeel 'aantrekkelijke stad': *'Voor het tonen van collecties uit depots is vanaf 2020 jaarlijks € 10.000 nodig. Aanvullend is een indicatief investeringsbedrag van € 200.000 nodig.'* (pag. 37).

Ondertussen is het jaarlijkse bedrag voor het tonen van collecties teruggebracht van € 10.000 naar € 7.000.

2. Context

Er dient zich nu 'momentum' aan voor de concrete uitvoering van deze doelstellingen:

- Het Frontenpark wordt na voltooiing een belangrijke trekpleister voor inwoners en bezoekers.
- Andere erfgoedpartners, in het bijzonder Stichting Vestingmuseum (Helpoort), in de stad zijn bereid te investeren in het zichtbaar maken van belangrijke onderdelen van onze 'Maastricht'-collectie.
- Centre Céramique is door de raad in de nieuwe missie en visie gepositioneerd als ons cultuurhistorisch kenniscentrum en kan via het permanent tonen van de topstukken uit eigen collecties en thematische programmering waardevolle onderdelen van onze geschiedenis zichtbaar maken. De oplevering van het verbouwde Centre Céramique in 2021 is bovendien het ideale moment om ook de presentatie van de historische maquette te valoriseren en te verbinden met de vestingwerken (Frontenpark).
- Het Interregproject 'Terra Mosana' van het team Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit biedt ook grote digitale kansen om objecten uit de collecties online 'thuis op de bank' of via stadwandelingen zichtbaar te maken. De koppeling aan de vernieuwde web-omgeving Zicht op Maastricht maakt thematische mobiele toepassingen mogelijk.

3. Gewenste situatie

De ambities voor duurzaam behoud van ons erfgoed via bewustwording zijn reeds in 2016 vastgelegd door het college van B&W in het “*Actieplan Erfgoed bewust, bewaard, bemind*”. Het tonen van resultaten van opgravingen, goede presentaties, in Centre Céramique of virtueel via apps, alsook het zo concreet mogelijk duiden van de erfgoedwaarden van het Frontenpark werden toen al aangekondigd.

Ook in de Cultuurvisie ‘*Cultuur maakt Maastricht, Maastricht maakt Cultuur*’ (vastgesteld door de Raad op 26 november 2019) wordt het belang van die bewuste beleving van ons erfgoed onderstreept: *door het ontsluiten en doen beleven van ons immaterieel en materieel erfgoed willen we de koppeling met het verleden van de stad levendig houden en daarbij nieuwe technieken en vormen inzetten* (pag. 21).

Het is gewenst om de aanwezige mogelijkheden optimaal te benutten om collecties fysiek en digitaal zichtbaar te maken. De gewenste effecten zijn:

- Meer collecties worden fysiek zichtbaar in bestaande gebouwen en historische locaties;
- Er ontstaat trots bij de Maastrichtenaar en versterkte samenwerking tussen erfgoedpartners en hun programmering (versterken culturele ketens).
- Het erfgoed wordt ook virtueel beter toegankelijk, zowel voor de bewoner als de bezoeker.

Niet het eigenaarschap van de collecties, maar de *actieve beleving van de Maastrichtenaar en van de bezoeker*, moet centraal staan. Dat kan door een slimme inzet van de beschikbare middelen uit het uitvoeringsprogramma. Uitgangspunt is dat deze presentaties zoveel mogelijk gratis toegankelijk zijn en te zien zijn op belangrijke culturele ontmoetingsplaatsen en/of op de vindplaatsen van ons verleden. Die plaatsen zijn talrijk: van de Romeinse kelder van Hotel Derlon tot en met de Schatkamer van de Servaas, hier zijn sleutelobjecten van onze rijke geschiedenis zichtbaar.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

De collecties en hun vind- of bewaarplekken vertellen belangrijke hoofdstukken uit ons stedelijk verhaal en genereren veel bezoek. Het duurzaam ontsluiten van ons cultureel erfgoed draagt bij aan de kennis over en de identiteit van de stad, vroeger en nu. Daarom willen we ook die erfgoedschakels in de stad actief betrekken bij dit plan. Door hun zorg voor die collecties wordt de overdracht naar de volgende generaties veiliggesteld en blijven die onderdelen ook duurzaam verder leven in ons collectieve geheugen.

5. Effect op de openbare ruimte

De voorgestelde actielijn met betrekking tot het Frontenpark zal impact hebben op de openbare ruimte, in het bijzonder op de wijze waarop daar fysieke ingrepen zullen plaatsvinden die ons vestingverleden permanent zichtbaar en leesbaar maken. De ingrepen zijn onderdeel van de integrale ontsluiting van het Frontenpark (in uitvoering) en worden in dat kader ook getoetst aan alle geldende wet- of regelgeving.

6. Personeel en organisatie

n.v.t

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

n.v.t.

8. Financiën

Het coalitieakkoord 2018-2022 “Maastricht: onbegrensd en ontspannen” bevat in de paragraaf “Aantrekkelijke stad” onderstaande doelstelling:

Maastricht toont zijn rijke verleden, tradities en volkscultuur: presentatie collecties vanuit depots in bestaande gebouwen, naar voorbeeld van de Sphinxgalerij.

Om dit mogelijk te maken is middels de begroting 2019 (vanaf de jaarschijf 2020) een jaarlijks bedrag van € 7.000 beschikbaar gesteld. Daarnaast is een investeringsbedrag van € 200.000 (evenredig verdeeld over de jaren 2020 en 2021) opgenomen in het meerjareninvesteringsplan.

Dit is de financiële vertaling van de in het UP opgenomen ambitie “Aantrekkelijke Stad – G7 Presentatie collecties”.

Normaliter worden investeringen uit het meerjareninvesteringsplan bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd. Conform artikel 5 van onze Financiële Verordening heeft de raad bij de begrotingsbehandeling 2020 gebruik gemaakt van haar recht om aan te geven dat ze voor de investering in de “presentatie collecties” een apart voorstel ter autorisatie van het investeringskrediet wilt ontvangen.

Het College stelt aan de Raad voor de beschikbare investeringsmiddelen als volgt in te zetten:

Realisatie van een laagdrempelig historisch belevingscentrum in CC	€	150.000
Realisatie van Vestingspassage in het Frontenpark, naar voorbeeld van de Sphinxpassage	€	25.000
Modernisering van de presentatie Helpoort	€	25.000
Totaal	€	200.000

Btw

Het genoemde bedrag in dit hoofdstuk is exclusief btw. Of en welke btw-consequenties er zijn zal vooral afhankelijk zijn van de rol van de gemeente Maastricht en de wijze waarop uitvoering zal worden gegeven aan de uitvoering. Indien de btw niet (volledig) compensabel blijkt voor de gemeente Maastricht, zullen de hierdoor ontstane extra kosten gedekt worden uit de beschikbare middelen. Hieruit blijkt tevens het taakstellende karakter van de beschikbare middelen.

9. Aanbestedingen

De investering van € 150.000 in Centre Céramique is onderdeel van de verbouwing en sluitstuk van de modernisering van de erfgoedpresentatie. De gunning gebeurt volgens de wet- en regelgeving en in overleg met Inkoop en Aanbesteding.

Dat geldt ook voor de investeringen in het Frontenpark en de Helpoort welke echter door het geringe bedrag 1-op-1 gegund kunnen worden aan een uitvoerende partij.

10. Participatie tot heden

Er heeft intensief overleg plaatsgevonden op weg naar dit raadsvoorstel. De zorg voor historische collecties is een participatief proces: van het verzamelen en beheren door particulieren of overheden, over het conserveren en in historische context plaatsen, tot en met het voor een breed publiek ontsluiten. Daarom zijn relevante erfgoedpartners in de stad betrokken bij deze acties (Schatkamer van St. Servaas, Helpoort/stichting Vestingmuseum, Derlonkelder, Terra Mosana).

Vanuit Centre Céramique werd het erfgoednetwerk 'Erfgoed beweegt' ingezet als klankbord voor de plannen en de gewenste ontwikkelingen omtrent de collecties. Onze acties passen bovendien in een bredere beweging op Limburgse schaal, waar de zogenaamde 'Limburg-collectie' onder impuls van de Universiteit Maastricht en Huis voor de Kunsten Limburg gestalte in via een breed netwerk van Limburgse erfgoedpartners en collectiebeheerders.

De ontsluiting vergt na het raadsbesluit ook blijvende inspanningen op het vlak van de participatie, te beginnen bij de inzet van meerdere gemeentelijke organisatieonderdelen en andere overheden, bijvoorbeeld bij de duiding en ontsluiting van het Frontenpark. En ten slotte worden na de realisatie van de acties ook de toeristische organisaties van stad en regio een noodzakelijke partner in het promoten van onze collectierijkdom. In het bijzonder Maastricht Marketing en Visit Zuid-Limburg zullen uitgenodigd worden om in te spelen op de presentatie van onze collecties.

11. Voorstel

Aan het college wordt voorgesteld om:

1. Het voorstel Investering in de ontsluiting erfgoedcollecties Maastricht (bijlage_1) ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Indien het college instemt met het raadsvoorstel wordt het in de raad geagendeerd. Er is een rondbriefje (bijlage B_3) opgesteld. De datum voor de raadsvergadering wordt in overleg met de griffie bepaald.

Indien de raad instemt met het voorstel van het college en met de investering van de middelen uit het Uitvoeringsprogramma op de acties 1 tot en met 3 uit het raadsvoorstel, dan wordt de uitvoering ervan door de verschillende organisatieonderdelen opgepakt. Het Team Cultureel Erfgoed en Ruimtelijke Kwaliteit werkt de stappen (inclusief externe fondsenwerving, opstart procedures omtrent vergunningen en de communicatiestrategie) voor het frontenpark verder uit, samen met de interne en externe afdelingen en partners in de stad, in de provincie en de (eu-)regio. Het projectteam van de verbouwing van Centre Céramique doet dit voor de inrichting als laagdrempelig erfgoedcentrum.

De opening van het vernieuwde Centre Céramique en van de Helpoort zijn gepland voor medio 2021. De ontsluiting en duiding van het Frontenpark volgen in de loop van 2021 en 2022, afhankelijk van de snelheid waarmee de daar geplande interventies mogelijk zijn.